

Jan Tomczak

"Wir freuen uns auf die Predigt : Beispiele für Kinder- , Jugend- und Familiengottesdienste", Willi Hoffsümmer, Mainz 1976 : [recenzja]

Collectanea Theologica 48/1, 187-188

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Młodzież opowiadająca swoje doświadczenia w omawianej książce, pochodzi z terenów leżących na wschód od Bonn, dokładniej mówiąc z okolic Siegen, a więc z miast, miasteczek i wiosek. Nie stanowi zatem reprezentacji dla RFN. Zresztą wypowiedzi chyba nie były dobierane według próby wymaganej dla reprezentacji. Nie osłabia to znaczenia ocen, według których młodzież wartościuje świat swoich przeżyć doznawanych w ciągu ich życia. Autentyzm wypowiedzi sprawia, że książkę czyta się z zainteresowaniem.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Willi HOFFSÜMMER, *Wir freuen uns auf die Predigt. Beispiele für Kinder-, Jugend- und Familiengottesdienste*, Mainz 1976, Matthias-Grünwald-Verlag, s. 124.

Willi Hoffsummer podjął godną uwagi inicjatywę duszpasterską w parafii znajdującej się w południowej dzielnicy Düsseldorfu. Swoje koncepcje realizowane w pracy duszpasterskiej wśród dzieci, młodzieży i rodzin, przedstawił w omawianej książce. Ukazał w niej sposoby, którymi się posługiwał w głoszeniu słowa Bożego w czasie nabożeństw, a głównie podczas Mszy św. Chodzi w nich przede wszystkim o wzbudzenie zainteresowania u dzieci i młodzieży, które nie dopuszcza do znużenia i zapewnia radość tak potrzebną do owocnego uczestniczenia w kazaniach.

Autor unika podawania wskazań teoretycznych. Mówi po prostu, jak on organizuje głoszenie słowa Bożego w parafii, w której pracuje jako wikariusz. Przedstawiając treść głoszoną dzieciom i młodzieży, skupia się głównie na środkach, którymi się posługuje. Ze względu na te środki praca stała się godną opublikowania jako w dużym stopniu pionierska.

Hoffsummer ukazuje głoszenie kazań na różnych mszach, a więc rodzinnych, młodzieżowych i dla dzieci. Zaznacza, że w jego wspólnotie parafialnej zgodnie z założeniem wychowawczym na każdej Mszy św. jest pewna ilość osób dorosłych, dochodząca nawet do połowy uczestników. Ta proporcja występuje również na mszach miesięcznych dla przedszkolaków, w których na siedemdziesięcioro i więcej dzieci uczestniczy ok. 30—40 rodziców. Praktycznie Msze św. w parafii, w której pracuje autor, sprowadzają się do mszy rodzinnych, z których jedne mają przewagę dzieci, inne — młodzieży. Nie istnieje prawie podział na msze według wieku uczestników, poza wymienionymi o dużej rozpiętości.

Poza krótkimi i koniecznymi informacjami na omawianą książkę składają się kazania, głoszone do wspomnianych uczestników. Na początku umieścił autor trzy kazania jako przykład, spośród wielu, jakie miał na poprzedniej placówce. Ograniczały się te kazania do słów. Na nowej parafii przeszedł do kazań inscenizowanych, z których kilkadziesiąt znajduje się w prezentowanej książce. Inszenizacja dla przedszkolaków ma coś z teatru lalek, którymi operuje młodzież współpracująca z księdzem lub osoby dorosłe. Głoszenie słowa Bożego, podobnie jak przy innych formach, ma miejsce przede wszystkim przed ewangelią. Po ukazaniu sytuacji i wskazań prowadzi się uczestników do pytania, jak ten problem rozstrzyga Chrystus. Nieraz zamiast mówienia kazania jest czytanie przygotowanego tekstu z podziałem na role. W tej formie nauczania przeważa element słuchowy, chociaż nie został całkowicie wykluczony także wizualny.

Szczególną rolę odgrywa on dopiero przy posługiwaniu się w kazaniach różnymi przedmiotami, którymi manipulowanie wprowadza akcje i obrazuje myśli, np. rozbić Kościół i próby zjednoczenia zobrazował autor stłuczeniem filiżanki i zbieraniem jej kawałków, które powinny podać księdzu odpowiednio uprzednio poinformowane dzieci.

Oczywiście w swojej pracy nauczającej w kościele Hoffsummer nie

pominał pomocy, jaką stanowi flanelograf, który skupia uwagę dzieci i udostępnia głoszone treści.

Autor wykorzystał również zwyczaj zawieszania kalendarza w czasie adwentu, który ma umożliwić bardziej świadome przygotowanie do Bożego Narodzenia. Ten zwyczaj rozciągnął także na wielki post. Umieszczony obraz i napis na dużym kalendarzu zawieszonym na widocznym miejscu w kościele i dodawana co tydzień nowa klatka z odpowiednią treścią, koncentruje uwagę dzieci i nawet dorosłych oraz stanowi temat kazania.

Osobny rozdział poświęcił autor korzystaniu z przebojów piosenkarskich przy głoszeniu nauki Chrystusa dzieciom i młodzieży.

Warto jeszcze wspomnieć o nabożeństwach pokutnych, na które składają się trzy rozmyślania oparte na motywach: drzewa, kamienia i skorupy. Każdy z uczestników otrzymuje przed kościołem przedmiot odpowiedni do motywu rozmyślania, a więc kawałek drzewa, kamień lub skorupę. Oczywiście wszystko, o czym autor pisze, zostało przeprowadzone i wypróbowane w praktyce.

Omawiana książka opowiada o ciekawym eksperymencie i może stanowić pomoc dla każdego, kto myśli o jak największym zainteresowaniu dzieci i młodzieży głoszoną w kazaniach treścią.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Hermann VOLK, *Zum Lob seiner Herrlichkeit*, Mainz 1976, Matthias-Grünwald-Verlag, s. 133.

Na książkę składają się trzy referaty, wygłoszone w 1975 r. przez Hermanna Volka, biskupa Moguncji. Prezentowana praca ma trzy rozdziały, którymi są wymienione referaty. Każdy z nich przedstawia inny problem, ale wszystkie się łączą w pewną całość przez ukierunkowanie człowieka na Boga Ojca, jak to wskazuje sam tytuł książki.

W pierwszym rozdziale autor rozważa zagadnienia związane z wielbieniem Boga, które się dokonuje w liturgii, a przede wszystkim w Eucharystii. Omawia zadania stojące w tej dziedzinie przed ludem Bożym po zakończeniu reformy liturgicznej. Ukazuje, czym jest w swej istocie zgromadzenie eucharystyczne i jaki ma cel główny. Podkreśla, że tym celem jest wielbienie Boga, które się realizuje już w dziękczynieniu, nieodłącznym elemencie Eucharystii. Przedstawia, jak rozważane sprawy wyglądają w Piśmie św. Starego i Nowego Testamentu. Ukazuje rzeczywistość, która się dokonuje w liturgii. Uwydatnia antropologiczne znaczenie Mszy św., polegające na tym, że człowiek jest zaproszony do udziału w zbawczych tajemnicach i uczestniczy w nich aktywnie, spełniając swoją rolę. Przez to uczestnictwo jest doceniony w swej godności i może odpowiednio aktywnie się rozwijać. Nie pominął również autor socjologicznego znaczenia Eucharystii, która tworzy i wyraża wspólnotę. Przez człowieka powiązanego ze światem zgromadzenie eucharystyczne nabiera znaczenia kosmicznego. Kończy Hermann Volk pierwszy rozdział uwagami dotyczącymi właściwego sprawowania Najświętszej Ofiary.

W drugim zaś referacie przedstawia teologiczne uzasadnienie chrześcijańskiej bezzenności. Przytacza racje z Pisma św. i snuje rozważania teologiczne. Ukazuje tło i fundament bezzenności. Podkreśla, że rezygnacja z życia małżeńskiego nie jest okazywaniem dla niego lekceważenia czy pogardy, lecz całkowitą odpowiedzią na wezwanie Chrystusa. Kościół świadczy o Chrystusie jako zbawieniu dla wszystkich także przez chrześcijański celibat uzasadniony chrystologicznie.

W trzecim rozdziale autor rozważa religijny wymiar człowieka. Przedstawia jego wyjątkową pozycję w świecie, podkreślając znaczenie, jakie posiada umiejętność wypowiedzania się na zewnątrz. Osoba człowieka obja-